

RWS heeft voor de promotie van eigen werk een prijs beschikbaar gesteld waarbij u mee mag bepalen wie er in aanmerking komt voor een donatie uit eigen kas. Ik heb niet gestemd maar mijn verbazing uitgesproken dat zandmotors, waarvan niet bekend is wat de voordelen voor natuur en milieu zijn, te nomineren. Ook de Hondsbossche duinen, waarvan bekend is dat het nooit de rijke natuur die onder het zand is bedolven kan vervangen, zijn genomineerd. U kunt dus uw mening geven over deze wedstrijd waarbij slager RWS het eigen vlees keurt en aanbeveelt ook al zit er een dubieus luchtje aan! Met zeer bezorgde kustgroet, Piet van Noort @pietjepier www.kustverdediging.nl

Vo

Zand erover: nieuwe natuur tegen alle verwachtingen in

17 juli 2019

Duurzaamheid en innovatie Integrale veiligheid Assetmanagement

Op donderdag 19 september 2019 reiken we tijdens de landelijke WOW-dag de tweejaarlijkse WOW-prijs voor beste samenwerking uit. Dit project zit in de top 3 en maakt daarnaast kans op de publieksprijs. Je kunt hier je stem uitbrengen voor de publieksprijs!

Prins Hendrikzanddijk: een interview met Anita Willig-Kos

In de kop van Nederland, op Texel, waar de Waddenzee begint, ligt een prachtig stukje door mens gemaakte natuur en waterkering ineen. Waar begin 2018 nog een dijk lag die niet aan de waterveiligheidseisen voldeed, ligt nu een gevarieerd waddenlandschap dat het eiland beschermt tegen hoogwater. De Prins Hendrikzanddijk is een verbluffend staaltje van bouwen met de natuur, dat tegen alle verwachtingen in mocht worden aangelegd in de Waddenzee. Vanwege de bijzondere samenwerking tussen overheden en stakeholders op en om het eiland, werd het project genomineerd voor de WOW-prijs 2019. Anita Willig-Kos, werkzaam bij Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en projectmanager van het project Prins Hendrikzanddijk Texel, vertelt over het geheim van dit succes.

Anita, gefeliciteerd met jullie nominatie. Wat is de Prins Hendrikzanddijk voor project?

"We hebben de drie kilometer lange Prins Hendrikdijk aan de buitenkant, de Waddenzee kant, op een unieke en natuurlijke manier met zand versterkt. Hierdoor is er 200 hectare nieuwe natuur ontstaan die past bij de doelstellingen van de Waddenzee: een dynamisch zandig gebied met duinen en kwelders. Het gebied is toegankelijk via het fietspad en een wandelpad en er zijn speciale biotopen voor de verschillende soorten die in dit gebied voorkomen. Deze kunnen worden bewonderd vanaf het uitkijkpunt in de luwe zone. Het bouwen met natuur, wat we hier hebben gedaan, noemen we ook wel building with nature."

En dat dus in de Waddenzee, een werelderfgoed en Natura 2000-gebied?

"Dat klopt. De Prins Hendrikdijk moest worden versterkt om aan de wettelijke eisen van waterveiligheid te voldoen. Dat hadden we routinegewijs kunnen doen door de dijk op te hogen, maar dat had een verbreding van tientallen meters landinwaarts met zich meegebracht wat ten koste ging van schaarse landbouwgronden en de unieke brakwatergebieden Molenkolk en Ceres. Op Texel is überhaupt al weinig ruimte, maar op deze plek gold dat nog eens extra. Bollenteelt, landbouw, natuurgebieden, woningen, bedrijven en recreatie, het ligt allemaal vlak achter de dijk. Een landinwaartse verbreding had heel wat impact gehad voor de directe omgeving van de dijk.

Tegelijkertijd zagen

meerdere partijen kansen aan de buitenkant van de dijk. Er ligt aan die kant een plateau tot aan de Texelstroom, een soort van driehoek met ondiep water, waar van nature een versterking zou kunnen ontstaan. Als we die natuur een handje zouden helpen door 'building with nature', dan zou de versterking zonder grote ingrepen aan de zeezijde van de dijk uitgevoerd kunnen worden. Maar: het betrof wel de Waddenzee, een Werelderfgoed en een Natura 2000-gebied waarin je volgens de regels geen steen mag verleggen of bouwen.

Vergunningstechnisch een enorme kluit. Maar we zijn eraan begonnen en het is gelukt! Dat is behoorlijk uniek: het is de eerste keer dat er een vergunning Wet Natuurbescherming voor een ontwikkeling zoals deze in een Natura 2000-gebied is verleend. Zonder dat er ook maar één bezwaar- of beroepsprocedure binnen is gekomen."

Dat is knap. Wat is volgens jou de sleutel tot dit succes?

"Dat is een combinatie van veel dingen, maar ik denk dat onze samenwerking de doorslag heeft gegeven. We hadden niet alleen als projectteam de overtuiging dat deze versterkingsoplossing een aantoonbare meerwaarde was voor het gebied, maar ook gemeenten, natuurorganisaties, LTO, burgers en het bedrijfsleven schaarden zich achter het project. Bovendien waren er een aantal gerenommeerde ecologische experts die konden onderbouwen dat de oplossing bijdroeg aan de doelstellingen van de Waddenzee. Dit heeft ertoe geleid dat we tegen de oorspronkelijke verwachting in de vergunning kregen om ons plan uit te gaan voeren.

De vergunning kregen we op basis van onze adaptatiestrategie, die het projectteam samen met ecologische experts, het bevoegd gezag en juridische experts had opgesteld. De strategie was ons garantie-alternatief voor een resultaatverplichting, die stelt welke natuur er op welke plek zou moeten komen en de maatregelen om dit bij te sturen. Voor ons was zo'n resultaatverplichting niet werkbaar. Wij hadden ruimte nodig om onze doelstellingen te bereiken en dat lieten we in een stevige juridische redeneerlijn zien.

De adaptatiestrategie kun je zien als een receptenboek per natuurtype. Daarin staan de beheersmaatregelen die leiden tot waterveiligheid en de gewenste natuurwaarden van de Prins Hendrikzanddijk. Alle partners gaven commitment om het gebied op deze manier in te richten, te beheren en te onderhouden en zo de natuur de maximaal de kans geven om te laten slagen. Ook al wisten we niet precies hoe het eruit zou gaan zien. Dat het niet direct klaar zou zijn, alles voortdurend zou veranderen en we vele hobbels zouden kunnen tegenkomen: we wisten wel dat we de grootste kans van slagen hadden als we het samen zouden doen."

Er wordt op heel veel plekken samengewerkt, maar niet altijd even succesvol. Wat moet je volgens jou doen om zo'n samenwerking te laten slagen?

We "In projecten heb je altijd met meerdere organisaties te maken, waaronder een opdrachtnemer die later in het proces wordt betrokken. Meestal is er een eindverantwoordelijke die de rest op sleeptouw neemt. Doordat dit project echt van ons samen was, leken er veel meer dingen mogelijk. We spraken bijvoorbeeld in het begin al af hoe we eventuele tegenslagen financieel met elkaar zouden opvangen. Dat gaf veel vertrouwen. Als je dingen

met elkaar doet, en niet in opdracht van elkaar, dan wordt het onmogelijke in een keer mogelijk. En dan gaat het project ook vanzelf lopen.

Verder is het belangrijk dat je samen voor ogen houdt wat het einddoel is. Uiteraard kom je in een project als dit spanningsvelden tegen. De een heeft belang bij meer natuur, de ander legt de nadruk op recreatie en weer iemand anders denkt aan commerciële belangen. Dan is het belangrijk om goed naar elkaar te luisteren en de ruimte te verkennen in wat er wel mogelijk is. Verlies die stip op de horizon niet uit het oog."

Daar heb je veel geduld voor nodig...

"Uiteraard. Geduld is een ongelofelijk belangrijke factor, zeker in zo'n lang en intensief voortraject. Maar het is wezenlijk om elkaars angsten en wensen serieus te nemen. Dat hebben wij gedaan door goed te luisteren naar wat er leefde en dit te vertalen naar risico's en kansen in de technische documenten voor de aanbesteding.

Ook hebben we al vroeg in de uitvoering, samen met de opdrachtnemer Jan De Nul, een openbaar 4D monitoringsportaal gebouwd. Dit portaal gaf inzicht in de belangrijkste projectindicatoren zoals grondwaterkwaliteit en grondwaterkwantiteit. Iedereen kon hierin real-time de voortgang volgen en zien wat er veranderde als gevolg van de werkzaamheden. Een prachtige manier om te laten zien dat je de omgeving serieus neemt en geen geheimen hebt.

We hebben hier ook daadwerkelijk problemen mee opgelost. Toen bijvoorbeeld bleek dat de grondwaterstand omhoog ging na het aanbrengen van het zand, hebben we de werkvolgorde gewijzigd om onderzoek te kunnen doen naar de oorzaak hiervan. Vervolgens konden we maatregelen nemen en weer verdergaan zonder gevolgen. Een opluchting voor de agrariërs in het gebied. Jan De Nul heeft dit voortreffelijk uitgevoerd en gebruikt het 4D monitoringsportaal nu ook tijdens de 5 jaar onderhoudsfase."

Hoe zorg je ervoor dat je benaderbaar bent voor de mensen op het eiland?

"Daar heb ik genoeg voorbeelden van. De keet waar het projectteam samen met de opdrachtnemer werkte was bijvoorbeeld altijd open. Iedereen kon op elk moment binnenlopen om zijn zegje te doen, vragen te stellen of zijn zorgen te uiten. Heel verfrissend, zo'n sfeer. Een ander voorbeeld is hoe we omgaan met de overlast direct na de aanleg. Omdat het zand er net ligt, moeten de kleinste deeltjes er nog uit waaien. Er staan wel stuifschermen, maar bij oostenwind en droge omstandigheden waait er stof op. Om de omwonenden tegemoet te komen voor de overlast, maakt de aannemer de ramen bij de mensen schoon. Een pragmatische en sympathieke aanpak die erg past bij de cultuur op het eiland."

Waar krijg je energie van in dit project?

Fie "Als ik mensen daar totaal overdonderd en vol ongeloof naar het complete natuurgebied zie kijken. Er is toch een verschil tussen meedenken aan een mooi plan en het in een korte tijd werkelijkheid zien worden op zo'n grote schaal. Het grootste compliment is als mensen niet geloven dat dit er pas ligt. Verder kan er vaak meer dan je in eerste instantie denkt, als je gewoon het veld in gaat. Denk je dat daar geen fietspad past? Ga er dan eens met zijn allen in staan en zoek naar de ruimte. Soms moet je wat beter kijken om de mogelijkheden te zien."

Wat heeft je in dit project het meest verrast?

"Dat het eigenlijk veel makkelijker is gegaan dan ik van tevoren dacht. We hadden veel weerstand verwacht in het vergunningetraject en ook wel in de uitvoering. Je kunt nooit iedereen tevreden stellen, maar dat is me 100% meegevallen. We hebben geen enkel bezwaar of beroep binnengekregen en het project is binnen een jaar afgerond. Het project wordt op 4 september 2019 opgeleverd, waarna de aannemer de komende vijf jaar verantwoordelijk is voor beheer, onderhoud en monitoring. Ook de projectpartners blijven nauw betrokken om de ontwikkelingen van het gebied op de voet te volgen."

Wat zou je een volgende keer anders doen?

"Ik denk dat we de partners in het project ook een rol in de projectorganisatie hadden kunnen geven. Hoewel iedereen volop mee heeft gedaan in de samenwerkingsovereenkomst, financiering, de ambtelijke beleidsgroep, klankbordgroep en projectgroep, is het toch anders als je in het projectteam zit en de dagelijkse

werkoverleggen en gang van zaken meemaakt. Zeker in het voortraject, waarin veel besluiten genomen moesten worden, had dit het proces misschien wel versneld."

Waar hoop je op?

"Dat wij de WOW-prijs winnen natuurlijk! En dat er in Nederland nog veel van dit soort prachtige 'build with nature' projecten worden gerealiseerd. Wij willen daar graag aan bijdragen door de lessen die we in dit project hebben geleerd met andere beheerders te delen. De 4D-monitoringstool van Jan De Nul en de adaptatiestrategie zijn geschikte tools om ook in andere projecten uit te rollen. Als we de WOW-prijs winnen, willen we deze graag hiervoor gebruiken. Ik denk aan een Prins Hendrikzanddijk on tour met rugzakken of een ander leuk educatief programma.

Wat ik sowieso zou aanraden: kom naar Texel, kijk vanaf de boot naar het prachtige nieuwe natuurgebied en fiets over het nieuwe fietspad dat we hebben aangelegd. Je wilt er nooit meer weg."

WOW op Twitter

- Hoe ga jij met je energie om als het niet zo 🧯 is? Geef je prio aan de belangrijke dingen of ben je vaak bezig met... <https://t.co/RV2t0hiqdU>
0 dagen geleden
- Het volgende bruggenontbijt komt eraan! Op dinsdag 24 september zetten we in De Rotterdam een nieuwe stap in het vr... <https://t.co/AU0TYoVxjH>
3 dagen geleden
- Via <https://t.co/K1yOPVdLP1> koppelen we scholieren aan concrete vraagstukken van wegbeheerders bij Rijkswaterstaat,... <https://t.co/HyFhWZ60Sb>
4 dagen geleden

Komende evenementen

- 29-07-2019 [Webinar Persoonlijk leiderschap: doe jij wat je écht wilt doen?](#)
- 15-08-2019 [VOL: Zomerschool Biomakerij en bierbrouwerij van Abdij Koningshoeven](#)
- 25-08-2019 [World Water Week 2019 met winnaar Dutch Junior Water Prize](#)
- 27-08-2019 [Zomerschool RijnlandRoute](#)
[Evenementen](#)

Laatste nieuws

- 25-07-2019 [Soms mag je best een beetje gek doen - nieuwsbrief juli](#)
- 23-07-2019 [Vier trainees voor ROKT traineeship civiele techniek](#)
- 23-07-2019 [Beschikbaar: monitor wegverkeergelateerde informatiediensten](#)
- 17-07-2019 [Monumentaal samenwerken aan een beeldbepalende dijk](#)
[Nieuwsoverzicht](#)

Copyright © 2019

[Disclaimer](#) [Privacy](#) [Toegankelijkheid](#)